

KRUH SE UZAVŘEL

V měsíci květnu 2002 jsem obdržel tři kusy známek „Hradčany“ hodnoty 25hal, 100hal a 200hal neupotřebené k ověření. Majitel správně předpokládal, že předložené známky, které mají na všech čtyřech stranách široké okraje, jsou „Vejprtskými padělký“ ke škodě pošty. Tyto padělinky jsou na hrubším nažloutlém papíru bez lepu a na zadní straně mají značku Kramer-Falsch. Tyto padělinky hodnotily již dříve katalogy (např. Ekstein 1939). Současné katalogy POFIS a KLIM je zařadily a hodnotí také. Zarážející pro mne bylo, že předložené hodnoty 100 a 200hal jsou neupotřebené. Do dnešní doby známe pouze neupotřebené padělinky hodnoty 25 hal jako jednotlivé, ve vodorovné dvojpasce a v tiskovém listu se čtyřmi známkami (obr. 1), kde u levých známek je možné vidět za číslici 25 zbytek nuly. Tato známka se zatím nikdy neobjevila upotřebená. Ing. Šula obdržel hodnotu 25hal k posouzení někdy v roce 1920. Posudek vyzněl nepříznivě a proto výrobci od rozšíření této hodnoty upustili. Tento padělek byl nápadný hlavně nápisem „POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ“, kde jsou písmena v pozitivní podobě na bílém podkladu. U originálu je tomu opačně.

Druhým padělkem, který je znám v neupotřebeném provedení je hodnota 300hal jednotlivá nebo v tiskovém listu se čtyřmi známkami. Oba tyto padělinky (25 a 300hal) popsal ing. Šula již v roce 1920 (časopis Český filatelista).

Teprve po rozprodání poštovního skartu došlo k objevům použitých známek hodnot 100, 200 a 300hal. Použití padělků je známé u poštovních úřadů VEJPRTY – WEIPERT 1 a 2 a také u nádražního poštovního úřadu Vejprty. Doba používání padělků je od dubna roku 1919 do konce platnosti hradčanských známek v roce 1921. Podle místa použití se začal používat název „Vejprtské padělinky“, který se vžil. Teprve v roce 1934 se hlavně zásluhou redaktora Hirsche a jeho článků v „TRIBUNĚ“

objevila rozsáhlá pátrací akce po těchto padělcích. Mimo použití ve Vejprtech bylo také u hodnoty 300hal doloženo použití u poštovního úřadu Schönfeld. Razítko není úplné a proto nelze s jistotou určit jednání se o poštovní úřad „Ober-Kreibitz-Schönfeld“ (Krásné Pole-Horní Chřibská) nebo poštovní úřad „Schönfeld b. Petschau (Schönfeld u Bečova nad Teplou). Bližší k Vejprtům leží ale ten první. V Tribuně z roku 1934 je uváděno objevení jedné dvojpasce neupotřebené hodnoty padělků 25hal, 20-25 kusů upotřebených padělků hodnoty 200hal, 15-20 kusů upotřebených a jednoho kusu neupotřebeného padělků hodnoty 300hal a konečně 5-10 kusů upotřebené hodnoty padělků 100hal.

Předložené „Vejprtské padělinky“ hodnot 100 a 200hal neupotřebené (obr. 2 a 3) mají okraje 4-8 mm. Známky tištěné ve 100 kusových arších mají mezery cca 4,5 mm. Barva padělků 100hal je světle hnědá a padělků 200hal světle modrá. Neliší se od odstínů použitých pro tisk vydaných známek. Obraz padělků se neliší od popsaných odchylek uváděných v literatuře. Rozměry obrazové části u padělků jsou 25,5 x 21,8 mm oproti rozměru pravých známek, který je 26,5 x 22,6 mm. Podle velikosti okrajů obou padělků můžeme předpokládat, že byly také tištěny v tiskovém listu o čtyřech známkách, kde jsou mezery 10,5 mm. Tisk u padělků je proveden litograficky, originální známky jsou tištěny knižtiskem. Předložené padělinky jsou bez lepu. Protože zatím nebyly nikdy předloženy jiné neupotřebené padělinky obou hodnot, nelze s určitostí říci, zda byly původní čtyřznámkové tiskové listy opatřeny lepem již falzifikátorem nebo až tím, kdo tyto padělinky používal. Také mohly být pro uschování ve sbírce vykoupány a původní lep odstraněn. Padělinky nebyly objeveny v době jejich používání pro poměrně zdařilé provedení, které poštovní úředníci nedokázali rozeznat. Víme, že při knižtiskovém tisku známek je vlastně každá jedno-

tlivá známka odlišná a dle různých odchylek můžeme identifikovat pole ze kterého pochází. Podle záznamů v literatuře byly tyto padělinky „hradčanských známek“ tištěny v zahraničí. S největší pravděpodobností v Německu. Vzhledem k pozdnímu zjištění padělků použitých v letech 1919-1921 se ani pražské policii na podzim roku 1934 se nepodařilo vypátrat jak výrobce, tak ani rozšiřovatele, jak se dalo po tak dlouhé době od uvedení do oběhu očekávat.

Tyto předložené padělinky ke škodě pošty v hodnotě 100 a 200hal jsou v neupotřebeném stavu zatím prvními předloženými. Jedná se bezpochyby o **unikátní nález** a jak sdělil majitel, budou ozdobou některé z podzimních aukcí. Při oblíbenosti sbírání hradčanských známek v poslední době se můžeme těšit na nemalý zájem, který určitě sběratelé specialisté projeví, aby získali tyto unikáty do svých sbírek. Navíc fakt, že jsou to první objevené neupotřebené exempláře zajistí také učiní své. Tímto objevem se kruh kolem neupotřebených padělků ke škodě pošty nazývaných „Vejprtské“ uzavřel, protože takto jsou známe již všechny čtyři hodnoty (25, 100, 200 a 300hal).

Jiří Stupka
znalec SČF

Použitá literatura:

1. Hirsch, Tribuna filatelistů 1933-1944, Praha
2. Hirsch, Československá filatelie 1950, Praha
3. Kubát, Monografie čs. známek, díl I, NADAS, Praha 1968
4. Karásek, Padělinky čs. poštovních známek, NADAS, Praha 1963
5. Karásek, Čs. poštovní známky a jejich padělinky, Merkur-revue, Brno 1998
6. Hirsch, Franěk, Československé známky, Borový, Praha 1935
7. Šablatura, Falošné Hradčany, Album, Bratislava 1996
8. Katalog Ekstein 1939
9. Katalog Československo 1918-1939, POFIS vydání 2002
10. Katalog Specializovaný katalog Československo 1918-1939, Merkur-revue 2002

Z vídeňské aukce

Na mimořádné aukci poštovních známek v Dorotheu ve Vídni, která se konala 24. května t.r., byl mimo jiné dražen větší počet zajímavých položek Československa. Uvádíme vyobrazení jedné z nejlepších, čtyřblok 10 K Parlament s přetiskem POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919, kde přetisk je proveden i v části okraje. S největší pravděpodobností se jedná o unikátní exemplář. Položka byla vydražena pouze za 4392 Euro včetně 22 % aukčního poplatku.

JK